

Warszawa, dnia 1 lipca 2019 r.

KMP.570.3.2019.MZ

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
z wizytacji Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych
w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Przysusze
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* (dalej jako: OPCAT), przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 13 lutego 2019 r., do Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Przysusze (dalej jako: PdOZ, Izba lub placówka), udali się przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (dalej jako: KMPT lub Mechanizm): Marcin Kusy (Zastępca Dyrektora KMPT, prawnik), Klaudia Kamińska oraz Michał Żłobecki (prawnicy).

Celem wizytacji KMPT, zgodnie z art. 19 OPCAT, było sprawdzenie sposobu traktowania osób zatrzymanych przebywających w placówce, w celu wzmocnienia, jeśli to niezbędne, ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem, a następnie przedstawianie rekomendacji właściwym władzom w celu poprawy traktowania oraz warunków zapewnionych osobom pozbawionym wolności i zapobiegania torturom oraz innemu okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, mając na uwadze odpowiednie standardy organizacji międzynarodowych.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania PdOZ przedstawionej przez podinsp. Artura Pawłowskiego – I Zastępcę Komendanta Powiatowej Policji w Przysusze oraz podinsp. Leszka Jędrzejczaka – Naczelnika Wydziału Prewencji;

- oglądzie pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- zapoznaniu się z dokumentacją PdOZ, w tym: wybranymi protokołami zatrzymań, książką wizyt lekarskich, kartą zapoznania z regulaminem.

W trakcie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną.

Przedstawiciele KMPT poinformowali I Zastępcę Komendanta i Naczelnika Wydziału Prewencji o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

Ponadto po zakończeniu wizytacji poddano analizie dokumentację związaną z funkcjonowaniem Izby.

W trakcie wizytacji przedstawiciele KMPT dokonali oceny przestrzegania praw osób zatrzymanych w obszarach związanych z legalnością ich pobytu w Izbie, traktowaniem przez funkcjonariuszy, realizacją prawa do informacji i ochrony zdrowia oraz zapewnionymi warunkami bytowymi. W niniejszym raporcie uwzględniono kwestie, które zdaniem pracowników KMPT należy poprawić, jak również mocne strony i dobre praktyki. Raport zawiera także sygnalizowane problemy wymagające zmian o charakterze systemowym.

2. Zakaz represji

Stosownie do art. 21 ust. 1 OPCAT żadna osoba (np. zatrzymany, funkcjonariusz, członek rodziny, inna osoba) lub organizacja, która przekazała KMPT informację, nie może ponieść jakiegokolwiek sankcji lub uszczerbku z tego tytułu, niezależnie czy udzieliła informacji prawdziwej, czy fałszywej.

Wskazany przepis OPCAT stanowi bowiem, że żadna władza lub funkcjonariusz nie nakaze, nie zastosuje, nie pozwoli ani nie dopuści do stosowania jakiegokolwiek sankcji przeciwko jakiegokolwiek osobie lub organizacji, za przekazanie krajowemu mechanizmowi prewencji jakiegokolwiek informacji, prawdziwej bądź fałszywej i żadna taka osoba lub organizacja nie poniesie żadnego uszczerbku w jakikolwiek inny sposób.

3. Charakterystyka PdOZ

PdOZ przeznaczone jest dla kobiet i mężczyzn zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Izba dysponuje łącznie 8 miejscami w czterech pokojach. W czasie wizytacji w placówce nie przebywały osoby zatrzymane. Łączna liczba osób umieszczonych w PdOZ w okresie 01.01.2018 r. – 13.02.2019 r. wyniosła ogółem - 134, w tym: podejrzewani o popełnienie

przestępstwa - 98, na polecenie sądu lub prokuratora - 17, doprowadzeni w celu wytrzeźwienia - 19.

4. Mocne strony i dobre praktyki

Zgodnie z oświadczeniem Naczelnika Wydziału Prewencji osoby zatrzymane poddawane są co do zasady badaniom lekarskim przed umieszczeniem ich w PdOZ, także poza sytuacjami, kiedy taki obowiązek wyrażony został wprost w przepisach obowiązującego prawa. Z przeanalizowanej dokumentacji wynika, iż sytuacje, w których zatrzymany nie był zbadany przez lekarza przed umieszczeniem w PdOZ miały charakter incydentalny. Wizytujący odnotowali, iż w analizowanym okresie wszystkie osoby w stanie nietrzeźwości zatrzymane w związku z popełnieniem przestępstwa były poddani badaniu lekarskiemu przed umieszczeniem w Pomieszczeniu.

Badanie lekarskie zatrzymanych i właściwe dokumentowanie urazów stwierdzonych podczas badania uważane jest za podstawową i minimalną gwarancję chroniącą te osoby przed torturami i innymi formami złego traktowania, silnie podkreślaną przez międzynarodowe instytucje monitorujące traktowanie osób pozbawionych wolności – Podkomitet ONZ ds. Zapobiegania Torturom oraz Innemu Okrutnemu, Nieludzkiemu, Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (SPT) oraz Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu i Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT).

Pomimo, iż obowiązujące przepisy krajowe w zakresie funkcjonowania pomieszczeń dla osób zatrzymanych nie określają takiego obowiązku, przedstawiciele KMPT stoją na stanowisku, iż badaniom przed umieszczeniem w PdOZ powinny być poddawane wszystkie osoby.

Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie zwracał uwagę na konieczność wprowadzenia obowiązku przeprowadzania badań lekarskich każdej osoby zatrzymanej przez funkcjonariuszy Policji, m.in. w wystąpieniu generalnym z dnia 15 lutego 2012 r. skierowanym do Komendanta Głównego Policji (RPO-687961-VII-720.8.1/11/WS) oraz w Raportach rocznych Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur.

Kwestię tę Rzecznik poruszał również w toku korespondencji dotyczącej przyjętego przez MSWiA i Komendę Główną Policji w dniu 11 marca 2015 r. dokumentu pt. Strategia działań nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji.

Należy zaznaczyć, że takie badanie chroni też samych funkcjonariuszy przed fałszywymi zarzutami, że obrażenia osób zatrzymanych powstały podczas ich pobytu pod nadzorem Policji.

Z kolei świadomość ujawnienia ewentualnych śladów przemocy i ich udokumentowania może zadziałać odstraszająco na osoby rozważające potencjalnie możliwość użycia przemocy wobec osoby pozbawionej wolności.

Ponadto zgodnie z Zasadą 24 Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.) *osobie aresztowanej lub uwięzionej, tak szybko po przyjęciu do miejsca aresztowania lub uwięzienia, jak będzie to możliwe, zostanie zaproponowane odpowiednie badanie lekarskie, a później, kiedy będzie to potrzebne, zapewniona opieka medyczna i leczenie. Opieka medyczna i leczenie zostaną zapewnione bezpłatnie.*

5. Problemy systemowe

5.1 Kontrola osób zatrzymanych

W związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z 14 grudnia 2017 r. dotyczącego niezgodności z Konstytucją braku ustalenia na poziomie ustawowym pojęć „przeszukania osoby” oraz „kontroli osobistej”, 14 grudnia 2018 r. Sejm znowelizował ustawę o Policji. W wyniku zmian wprowadzono i doprecyzowano pojęcia kontroli osobistej oraz sprawdzenia prewencyjnego.

Nowelizacji wymagają jednak wciąż akty wykonawcze, w tym rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb, w którym funkcjonuje pojęcie szczegółowego sprawdzenia. W obecnej sytuacji brak odpowiednich działań legislacyjnych skutkuje niespójnością obowiązujących przepisów.

Problem ten pozostaje w stałym zainteresowaniu KMPT.

5.2. Przerzucanie na Policję obowiązku opieki nad osobami nietrzeźwymi

Przykład wizytowanego PdOZ wskazuje na aktualność problemu systemowego przerzucania na Policję obowiązku opieki nad osobami nietrzeźwymi. Problem ten był już

sygnalizowany wielokrotnie przez Rzecznika Praw Obywatelskich w raportach rocznych z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur.

Należy mieć na uwadze, że poza badaniem lekarskim przed przyjęciem nie istnieje obecnie wymóg zapewnienia stałej opieki medycznej dla osób zatrzymanych przebywających w PdOZ. Brakuje zatem lekarza, który mógłby w jednostkach Policji czuwać nad trzeźwieniem osób umieszczonych właśnie w celu wytrzeźwienia, jak również i tych, które zatrzymane zostały w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa i znajdują się dodatkowo w stanie nietrzeźwości. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo obu tych grup spoczywa na barkach funkcjonariuszy Policji, którzy mogą jedynie udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej i wezwać pogotowie ratunkowe licząc, że interwencja nastąpi szybko i będzie skuteczna.

Takie rozwiązanie w ocenie KMPT nie jest jednak satysfakcjonujące, bo nie chroni w sposób należyty bezpieczeństwa zatrzymanych do wytrzeźwienia. Wymaga zatem zmian systemowych.

5.3. Brak należytej obsady w PdOZ

W jednostce brak jest stałej obsady etatowej w PdOZ. W przypadku, gdy w Izbie przebywa osoba zatrzymana, służbę pełni jeden funkcjonariusz w oparciu o ustalony wcześniej plan dyżurów. Do pełnienia służby w PdOZ w dniu wizytacji było 5 funkcjonariuszy. Rozwiązanie takie wiąże się z sytuacjami, w których funkcjonariusz lub funkcjonariuszka będący na patrolu musi wrócić do jednostki w celu objęcia służby w Pomieszczeniu ze względu na przyjęcie osoby zatrzymanej.

Zgodnie z § 2 ust. 2 zarządzenia nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (Dz. U. KGP z 2012 r., poz. 42 ze zm.), *kierownik jednostki organizuje służbę w taki sposób, aby w pomieszczeniu pełnił ją co najmniej jeden policjant*. Z ustaleń KMPT poczynionych podczas dotychczasowych wizytacji wynika, że jedna osoba nie jest w stanie jednocześnie dbać o bezpieczeństwo osadzonych i umożliwić im realizację ich uprawnień. W czasie kontroli zachowania osadzonych, wypełniania obowiązkowej dokumentacji czy też przyjmowania, wydawania, przekazywania lub zwalniania osób umieszczonych w Izbie, niemożliwe do realizacji jest jednoczesne zajmowanie się innymi osadzonymi, którzy w tym czasie sygnalizują chęć skorzystania z przysługujących im uprawnień (np. skorzystanie z pomieszczenia sanitarnego). Znacznie utrudnione może być również reagowanie na zachodzące zdarzenia nadzwyczajne, w tym np. podejmowane próby samobójcze. Przy takiej organizacji służby w PdOZ może dochodzić do ograniczenia realizacji

uprawnień zatrzymanych i ich niewłaściwego traktowania, z powodu realnego braku możliwości zajęcia się kilkoma różnymi sprawami przez jedną osobę i przeprowadzania czynności wystarczająco sprawnie.

6. Obszary wymagające poprawy

6.1. Warunki bytowe

Przedstawiciele Mechanizmu uznali warunki sanitarno-bytowe panujące w PdOZ za bardzo dobre. Uwagę wizytujących zwrócił jednak brak zasłony prysznicowej w pomieszczeniu sanitarnym, przy czym drzwi do tego pomieszczenia były częściowo oszklone. Stwarza to ryzyko naruszenia intymności osoby zatrzymanej biorącej prysznic. W ocenie KMPT należy stworzyć takie warunki, np. poprzez zawieszenie zasłony prysznicowej lub wstawienie szyby matowej, które pozwolą pogodzić konieczność zapewnienia bezpieczeństwa z zachowaniem niezbędnych warunków dla poszanowania ludzkiej godności i prawa do intymności.

6.2. Kontrola osób zatrzymanych

Podczas wizytacji ustalono, że zatrzymani przed umieszczeniem w PdOZ są poddawani kontroli celem wykrycia ewentualnych przedmiotów zabronionych lub niebezpiecznych. Czynność ta odbywa się w niemonitorowanym pomieszczeniu dyżurnego. W jej trakcie osoba kontrolowana nie jest zobowiązana do rozebrania się do naga. Kontroli kobiet dokonują funkcjonariuszki Policji.

Wskazać należy, iż Ustawa z dnia 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 2399) wprowadza w art. 15 ust. 1 pkt 9 pojęcie „sprawdzenia prewencyjnego”, dokonywanego *w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie lub w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia lub zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego lub (...) znalezienia i odebrania przedmiotów, których użycie ze względu na ich właściwości może spowodować zagrożenie życia lub zdrowia lub bezpieczeństwa przeprowadzonych czynności osób:*

– doprowadzanych przez Policję na polecenie lub zarządzenie uprawnionego organu lub w związku z realizacją czynności określonych przepisami prawa lub osób w stanie nietrzeźwości doprowadzanych przez Policję w celu wytrzeźwienia do siedziby jednostki organizacyjnej Policji lub innego miejsca określonego przepisami prawa lub wskazanego przez uprawniony organ, na polecenie lub zarządzenie którego dokonuje się doprowadzenia, w tym

osób doprowadzanych umieszczonych w jednostkach organizacyjnych Policji w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia,

– zatrzymywanych w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2–3, osób zatrzymanych, przyjmowanych do jednostek organizacyjnych Policji do pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych lub policyjnych izb dziecka lub umieszczanych w tych pomieszczeniach (...).

Zgodnie z art. 15g ust.1 wspomnianej ustawy, sprawdzenie prewencyjne *polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym, lub z wykorzystaniem psa służbowego w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której czynności są wykonywane.* Może ono polegać w szczególności na żądaniu zdjęcia przez osobę zatrzymaną odzieży i obuwia (lub zdjęciu jej przez funkcjonariusza w przypadku niewykonania żądania przez zatrzymanego), dokonaniu oględzin ciała osób zatrzymanych oraz sprawdzeniu zdjętej odzieży i obuwia. W ramach przeprowadzania czynności sprawdzenia prewencyjnego, funkcjonariusz żądać może wydania oraz oddania do depozytu dokumentów tożsamości, środków łączności oraz urządzeń technicznych służących do rejestrowania i odtwarzania informacji. Wydaniu podlegają także przedmioty, które mogą stanowić zagrożenie życia lub zdrowia lub bezpieczeństwa osoby poddanej sprawdzeniu prewencyjnemu lub innych osób albo bezpieczeństwa przeprowadzanych czynności, przedmioty mogące stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym w związku z realizacją zadań, a także przedmioty stanowiące potencjalne zagrożenie dla porządku lub bezpieczeństwa osoby znajdującej się w PdOZ.

Warto podkreślić, iż jedynie w przypadku znalezienia przy osobie zatrzymanej przedmiotów. o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 Ustawy o Policji, czynności sprawdzające względem zatrzymanego mogą przybrać postać kontroli osobistej, łącznie z możliwością sprawdzenia miejsc intymnych osoby zatrzymanej w „szczególnie uzasadnionych przypadkach”.

W tym kontekście należy także przywołać przepis art. 15d ust. 2 w/w ustawy, zgodnie z którym *Policjant dokonuje kontroli osobistej w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do*

zrealizowania celu dokonywanej kontroli. Podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 5, osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana. Policjant najpierw sprawdza część odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej części umożliwia osobie kontrolowanej włożenie odzieży już sprawdzonej.

Mając na względzie powyższe, KMPT przypomina, że poddawanie osób zatrzymanych kontroli osobistej możliwe jest jedynie w przypadku wystąpienia określonych przepisami prawa, szczególnych przesłanek.

6.3. Personel

Zgodnie z uzyskanymi informacjami w 2018 roku funkcjonariusze KPP w Przysusze uczestniczyli w szkoleniach dotyczących m.in.: zapobiegania przestępstwom z nienawiści i ich zwalczaniu; wczesnego rozpoznania, a następnie prowadzenia postępowań wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną; przeciwdziałaniu stosowania tortur.

W związku z tym KMPT zachęca do poszerzenia katalogu szkoleń o zagadnienia związane z komunikacją interpersonalną i przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu. Warto też włożyć wysiłek w systematyczne promowanie i odświeżanie wiedzy w zakresie ochrony praw człowieka i zapobiegania torturom oraz innych formom złego traktowania, a także z zakresu zastosowania środków przymusu bezpośredniego.

Jak bowiem wskazuje SPT *szkolenie personelu powinno mieć charakter prewencyjny i obejmować funkcjonariuszy na wszystkich poziomach. Powinno mieć charakter przekrojowy i zawierać zasady i standardy w zakresie ochrony praw człowieka, ukierunkowane na zapobieganie torturom i innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu*¹.

CPT z kolei podkreśla znaczenie rozwijania u funkcjonariuszy umiejętności komunikacji interpersonalnej, opartej na poszanowaniu godności człowieka. Taka umiejętność doprowadzi do zmniejszenia napięć i pozwoli funkcjonariuszowi na rozładowanie sytuacji, które w przeciwnym wypadku mogłyby przekształcić się w przemoc².

W ocenie KMPT odpowiednio dobrany i wyszkolony personel policyjny jest w stanie prawidłowo wykonywać swoje obowiązki, bez uciekania się do przemocy. Stanowi też skuteczną gwarancję chroniącą osoby pozbawione wolności przed torturami. Dzięki swojej wiedzy i doświadczeniu oraz możliwości kontaktu z zatrzymanymi, ma możliwość bieżącego monitorowania ich zachowania i wyłapywania niepokojących sygnałów, świadczących o złym traktowaniu. Może także podjąć skuteczne środki zaradcze, w przypadku stwierdzenia

---

¹ Zob. Raport SPT z wizyty w Meksyku w 2008 r., CAT/OP/MEX/1, § 95.

² Zob. Drugi Raport Generalny, CPT/Inf (92) 3, § 59-60.

niepokojących zdarzeń (np. poprzez podjęcie interwencji, udzielenie pomocy, czy zgłoszenie przełożonym swoich obaw i podejrzeń).

KMPT zachęca też do wkładania wysiłku w budowanie kultury organizacyjnej, która będzie propagować odpowiednie zachowanie personelu i zachęcać funkcjonariuszy do przeciwdziałania niewłaściwemu traktowaniu przez ich współpracowników oraz raportowanie takich przypadków.

6.4.Prawo do informacji

W trakcie wszystkich wizytacji przedstawiciele KMPT każdorazowo zwracają uwagę, czy wizytowana placówka udostępnia informację o instytucjach stojących na straży praw człowieka. Możliwość kontaktu z taką instytucją przez osobę przebywającą w placówce lub inną osobę, stanowi dodatkową gwarancję zabezpieczającą przed niewłaściwym traktowaniem.

W trakcie oglądu placówki zwrócono uwagę, że w ogólnodostępnym miejscu wywieszono dane kontaktowe Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, co zasługuje na uznanie. W opinii KMPT informację należałoby uzupełnić o adres Biura Rzecznika Praw Obywatelskich z numerem bezpłatnej infolinii 800 676 676.

7. Zalecenia

Na podstawie art. 19 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur zalecają:

Komendantowi Powiatowemu Policji w Przysusze:

1. zmianę organizacji służby w jednostce w sposób zapewniający stałą obecność w PdOZ przynajmniej jednego funkcjonariusza;
2. dokonywanie kontroli osobistej jedynie w uzasadnionych przypadkach i w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami;
3. zapewnienie intymności zatrzymanym biorącym prysznic;
4. włączenie do tematyki szkoleń dla funkcjonariuszy zagadnień związanych z komunikacją interpersonalną, przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu, stosowaniem środków przymusu bezpośredniego oraz systematyczne promowanie i odświeżanie wiedzy w zakresie ochrony praw człowieka i zapobiegania torturom, niehumanitarnemu i poniżającemu traktowaniu oraz karaniu;

5. umieszczenie w ogólnodostępnym miejscu danych teleadresowych do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.